

e-Sigurnost

preporuke i smjernice za odgovorno i primjereno korištenje interneta

Moderan način učenja i poučavanja zahtijeva sve veću sustavnu uporabu informacijske i komunikacijske tehnologije u školi i izvan škole. Generacije koje se trenutno školuju, kao i one koje dolaze, trebaju se pripremati za svakodnevno korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija.

U redovnoj nastavi informatike i pri ostvarivanju očekivanja međupredmetne teme *Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije* učenici stječu digitalne kompetencije, odnosno vještine presudne za korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije. Valjana uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije jedan je od preduvjeta za djelotvorno sudjelovanje i odlučivanje u digitalnome dobu.

Pravilno usmjerenom komunikacijom u digitalnome okružju mogu naučiti rješavati sukobe i nesporazume te tako unaprijediti svoje komunikacijske vještine koje su važne za život i djelovanje u umreženome društvu današnjice.

Potrebno je povećati svijest učenika o opasnostima s kojima se mogu susresti koristeći elektroničke medije te ih naučiti prepoznati različite oblike nasilja na internetu, naučiti ih kako svojim odgovornim ponašanjem mogu izbjeći neugodnosti, zaštititi se od zlouporaba i nasilja te gdje potražiti pomoć.

Korištenje mobilnih telefona u školi i izvan škole – preporuke za roditelje i učenike

Za vrijeme nastave učenici mogu koristiti mobitele kao nastavno pomagalo kada nastavnik to zatraži, a za vlastite potrebe koriste ih za vrijeme odmora.

Jedan od popularnih oblika nasilja među vršnjacima koji donosi moderno doba tehnologije je i nasilje putem mobitela. Uključuje bilo kakav oblik poruke zbog koje se osoba osjeća neugodno ili joj se tako prijeti – može biti tekstualna, videoporuka, fotografija, poziv – odnosno bilo kakva višestruko slana poruka kojoj je cilj uvrijediti, zaprijetiti, nanijeti bilo kakvu štetu vlasniku mobilnog telefona.

Savjeti za sigurno korištenje mobitela:

- Budite pažljivi kome dajete broj mobitela.
- Pažljivo koristite sve usluge koje postoje na vašim mobitelima.
- Ako dobijete poruku s nepoznatog broja, ne odgovarajte. Ne trebate odgovarati ni na poznate brojeve ako se zbog sadržaja poruke osjećate loše ili neugodno.
- Budite pažljivi kad poruke šaljete drugima. Šala može lako od smiješne postati uvredljivom. Ako ste ljuti, pazite da ne napišete nešto zbog čega će vam poslije biti žao.
- Prije slanja poruke postavite si pitanje može li ona uvrijediti ili na bilo koji način naštetiti primatelju? Postavite pravilo prema kojem nije dopušteno slati fotografije ili videozapise drugih ljudi bez njihova dopuštenja, kao ni slati sadržaje koji mogu uvrijediti druge ljude.

- Ako dobijete neprimjerenu poruku, poziv ili ste izloženi nasilju, razgovarajte s roditeljima ili nekom drugom odraslom osobom u koju imate povjerenja (poput nastavnika, školskog psihologa), kako se problem ne bi pogoršao.
- Ako je riječ o ozbiljnijim oblicima nasilja, osobito zastrašujućim prijetnjama, savjetujte se s roditeljima (ili nekom drugom odraslom osobom u koju imate povjerenja) o tome da sve prijavite policiji. U takvim slučajevima dobro je sačuvati poruke u mobitelu, ili negdje drugdje zapisati podatke o datumu, vremenu i sadržaju poruke ili poziva.

Kada govorimo o privatnosti, uređaj na kojem često držimo pohranjene iznimno osjetljive informacije je i naš mobilni telefon. Kada ugrađujemo neku igru ili aplikaciju, taj softver svim tim osjetljivim informacijama ima pristup. Imate li u mobilnom telefonu zapisane PIN-ove ili lozinke, zlonamjerna aplikacija i do njih može doći. Zato je važno aplikacije preuzimati isključivo preko distributera kojima vjerujemo i za koje znamo da provjeravaju sadržaj i funkcionalnost ponuđenih proizvoda.

Preuzeto s : <https://www.poliklinika-djeca.hr/publikacije/nasilje-preko-interneta/>,
https://www.cert.hr/wp-content/uploads/2018/02/Sigurnije_na_internetu.pdf

Internetsko nasilje, u svijetu poznato kao cyberbullying, se općenito definira kao namjerno i opetovano nanošenje štete korištenjem računala, mobitela i drugih elektroničkih uređaja. Najčešće se izvodi oblicima komunikacije u kojima identitet počinitelja može biti skriven.

Nasilno ponašanje na internetu može se dogoditi bilo kad i bilo gdje.

Kod nasilja na internetu postoji snaga pisane riječi jer žrtva može svaki put ponovno pročitati što je nasilnik o njoj napisao. Nedopušteni su svi oblici nasilničkog ponašanja.

Foto i video aplikacije nije dopušteno koristiti u školskom prostoru bez znanja i odobrenja nastavnika, a snimanje nastavnika i drugih zaposlenika škole zabranjeno je. Iznimno, u dogovoru s nastavnikom, učenici mogu koristiti foto i video aplikacije na nastavi u sklopu nastavnog sata, na izletima, ekskurzijama i drugim oblicima izvanučioničke nastave.

Fotografije i video materijali na kojima su zabilježeni učenici, a koji nastaju u sklopu školskih i izvanškolskih programa aktivnosti ne smije se objavljivati na mrežnoj stranici škole bez pisane privole roditelja/učenika.

Ako se na mrežnoj stranici škole objavi fotografija ili video koji je podatak o učeniku ili zaposleniku, a koji je objavljen bez privole učenika i zaposlenika, isti se mora povući sa stranice.

Zaštitu od neželjene objave osobnih podataka na školskoj mrežnoj stranici svi učenici i zaposlenici škole mogu ostvariti prijavom i podnošenjem zahtjeva za povlačenje objavljenih podataka ili povlačenje privole za objavu podataka, na e-adresi službenika za zaštitu osobnih podataka: zastita.podataka@sedma.hr.

- Opća uredba o zaštiti podataka (EU) 2016/679

<https://azop.hr/images/dokumenti/626/opca-uredba.pdf>

- Zakon o provedbi Opće uredbe ("Narodne novine" 42/18)

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_05_42_805.html

Pravila lijepog ponašanja i komuniciranja na internetu - Internet bonton

Informatička pismenost nužnost je suvremenog doba. Iako komunikacija preko interneta često omogućuje medijskim korisnicima anonimnost i zaštitu identiteta, pravila lijepog i pristojnog ponašanja, pa tako i komuniciranja, jednako vrijede u virtualnom kao i u stvarnom svijetu.

Svaki pojedinac je odgovoran za svoje ponašanje na internetu pa se prema drugim korisnicima mora ponašati u skladu s općeprihvaćenim pravilima pristojnog ponašanja.

Prema svojim sugovornicima moramo se odnositi s poštovanjem i pridržavati se sljedećih pravila lijepog ponašanja:

- Izbjegavajte korištenje velikih tiskanih slova jer u virtualnoj komunikaciji ona podrazumijevaju da ste ljuti te da na nekoga podižete glas ili vičete
- Nemojte psovati i koristiti druge neprimjerene vulgarne izraze. Razmislite prije nego odgovorite na poruke u ljutnji, kasnije bi vam moglo biti žao
- Nemojte vrijeđati, ponižavati, prijetiti ili biti nasilni prema drugim osobama u virtualnoj zajednici.
- Kako bi poruka bila pravilno shvaćena, koristite emotikone koji su važan dio virtualne komunikacije
- Ne objavljujte svoje fotografije ili informacije o sebi koje ne biste voljeli vidjeti na zidu svoje škole. Ne objavljujte fotografije ili informacije o drugim osobama na internetu prije nego što dobijete njihovo dopuštenje
- U komunikaciji s drugima nemojte se predstavljati pod tuđim imenom i prezimenom. No, pritom sačuvajte vlastitu privatnost, ne objavljujte osobne podatke
- Ne prosljeđujte oglase, lančana pisma ili druge neprimjerene sadržaje
- Ne sudjelujte u tuđim prepirkama i svađama, osobito u onima u kojima se ponižava i vrijeđa druge.
- Privatne razgovore i rasprave vodite preko privatnih poruka
- Prilikom preuzimanja i objave sadržaja s interneta, uvijek navedite izvor i na taj način poštuju autorstvo drugih.
- Ako naiđete na otvorene profile/račune drugih osoba, odjavite se i ne čitajte njihove privatne poruke. Sigurno ne biste voljeli da netko čita vaše privatne poruke
- Poštujte zakone i pravila internetskih stranica i aplikacija koje koristite

Na CARNetovim stranicama potražite više pravila i o:

http://161.53.160.25/pravila_ponasanja_na_internetu_internet_bonton/komunikacija_pojediniaca

http://161.53.160.25/pravila_ponasanja_na_internetu_internet_bonton/komunikacija_u_grupi

Preuzeto s: <https://www.medijskapismenost.hr/pravila-lijepog-ponasanja-i-komuniciranja-na-internetu/>

Zaštita sigurnosti djece na internetu i u svijetu mrežnih tehnologija

Program Zaštita sigurnosti djece na internetu i u svijetu mrežnih tehnologija pokrenut je u suradnji Ministarstva znanosti i obrazovanja i Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM) te u partnerstvu s Hrvatskom poštom. Cilj Programa je upoznavanje učenika s pravilima ponašanja u virtualnome svijetu i prevencijom elektroničkog nasilja te informiranja o sigurnosti na internetu. Više informacija o programu, dostupnim materijalima i aktivnostima potražite na: <http://bit.ly/HAKOM1>.

HAKOM je pripremio i video o zaštiti djece na Internetu „Kako zaštititi djecu na internetu“ dostupan na poveznici <http://bit.ly/HAKOM5>, glavna namjena je upućivanje djece o prihvatljivom i odgovornom komuniciranju na Internetu te stvaranju odnosa povjerenja u kojem se djeca odraslima uvijek mogu obratiti ako se zbog korištenja Interneta osjećaju nelagodno, ustrašeno ili ugroženo.

Na mrežnim stranicama HAKOM-a objavljene su i tri brošure koje donose praktične i korisne savjete o opasnostima i sigurnosti na Internetu, zaštiti privatnosti i osobnih podataka, načinima ponašanja i uporabe društvenih mreža. Brošura „Kako se zaštititi u svijetu interneta i mobilnih telefona“ dostupna je na <http://bit.ly/HAKOM4>. Njihove publikacije vezane uz zaštitu djece na Internetu dostupne na poveznici: <https://www.hakom.hr/default.aspx?id=1504>.

Agencija za zaštitu osobnih podataka objavila je brošuru „Privatnost djece i mladih u svijetu modernih tehnologija (interneta i društvenih mreža)“ namijenjenu djeci i mladima kao vodič kako se ponašati i zaštititi na internetu i društvenim mrežama, te sadrži niz savjeta za roditelje, kao i učitelje, nastavnike, školske pedagoge i psihologe. Brošura je dostupna na poveznici: <https://azop.hr/images/dokumenti/217/brosura-privatnost-djece.pdf>

Dan sigurnijeg interneta

Svake veljače udruženje Insafe/INHOPE uz potporu Europske Komisije organizira Dan Sigurnijeg Interneta kojemu je cilj promicanje sigurnije i odgovornije upotrebe online tehnologije i mobilnih uređaja, posebice među djecom i mladima. Svake godine na drugi dan drugog tjedna drugog mjeseca tisuće ljudi diljem svijeta se udruže kako bi sudjelovali u događajima i aktivnostima kojima žele podići svijest o sigurnosnim problemima na internetu.

Fokus sigurnosti na internetu se tijekom godina s kreiranja „sigurnijeg“ interneta prebacio na kreiranje „boljeg“ interneta.

Sve institucije, organizacije i škole koje se žele uključiti u obilježavanje Dana sigurnijeg interneta, mogu se prijaviti na poveznici <https://goo.gl/forms/orMKTErdWxZI1B6z1>.

Svi koji žele aktivno sudjelovati u obilježavanju Dana sigurnijeg interneta mogu preuzeti brojne edukativne i promotivne materijale na [ovoj poveznici](#) te dati svoj doprinos organizacijom inovativnih i kreativnih radova i aktivnosti.

Ako sumnjate na nasilje na internetu, nazovite 0800 606 606 besplatni i anonimni telefonski broj za pomoć i podršku u slučaju nasilja preko interneta. Ako uočite nezakonit sadržaj na internetu, možete ga prijaviti na Hotline anonimni prijavni obrazac na <http://csi.hr/hotline/>.

Na internetskim stranicama policije <https://policija.gov.hr/prevencija/racunalna-sigurnost/internet-prijevare/456> možete pronaći informacije o različitim oblicima internetskih prijevara i kako ih izbjeći.

Preuzeto s: <https://csi.hr/p/opis-dana-sigurnijeg-interneta-2020-godine-247>

Također Vas upućujemo na korisne poveznice:

<https://www.medijskapismenost.hr/internet/>

<https://www.medijskapismenost.hr/sigurnost-na-internetu/>

<https://www.medijskapismenost.hr/ucitelji/>

<https://www.medijskapismenost.hr/roditelji/>

<https://www.medijskapismenost.hr/djeca/>

<https://odrasli.hrabritelefon.hr/clanci/dijete-i-sigurnost-na-internetu/>

https://www.cert.hr/wp-content/uploads/2018/02/Sigurnije_na_internetu.pdf

Važno je napomenuti kako je Internet sam po sebi iznimno koristan alat, no potrebno je znati odgovorno ga i sigurno koristiti te se zaštititi od onih koji ga zloupotrebljavaju.

